

Publicat el 1-6-2003 a "Diari Levante - EMV".

El Saler, una decisió col·lectiva

Carles Dolç *

Ara, en l'estació en que estem, és un plaer caminar per determinades zones del Saler i contemplar la recuperació del medi natural que s'hi ha fet en pocs anys. És una recuperació espectacular de dunes i de vegetació autòctona després de l'aparatososa destrucció de l'ecosistema dels anys setanta, la qual s'ha acompanyat de la implantació d'elements lleugers per al passeig i l'esplai ciutadà. En eixes zones, El Saler ha tornat a ser un goig de biodiversitat i d'espai públic.

El pla que pretengué urbanitzar-lo per a l'explotació turística és ara només un record -paper d'hemeroteques- perquè hi hagué una lluita ciutadana tenaç i uns canvis radicals de criteri amb el primer Ajuntament democràtic de la ciutat. Més endavant la declaració, per part de la Generalitat, de l'Albufera i la Devesa del Saler com a Parc Natural vingué a reconeixer un medi d'excepcional valua ambiental i paisagística i, almenys sobre el paper, la voluntat de restaurar-lo. Es tracta, però, d'un medi ben fràgil, perquè un parc natural situat dins d'una metròpolis com la nostra està necessàriament sotmés a moltes pressions. Hi ha més de milió i mig d'usuaris potencials si sumem els habitants de les poblacions veïnes de L'Horta i de La Ribera i, sobretot, hi ha interferències industrials (abocaments sense controlar, enclavaments fabrils...), agràries (intents de reduir l'àrea de l'Albufera, abús de pesticides...) i, el més important, la voracitat turística que mai s'ha aconformat en deixar intactes les platges, el bosc i el llac.

A banda, tot i que el pla urbanitzador dels setanta va ser derogat, va deixar unes quantes herències que encara graviten sobre El Saler i l'Albufera. Queden en peu els blocs d'apartaments que s'arribaren a edificar i que el primer consistori democràtic no pogué rescatar pel cost que per a les finances municipals haguera significat l'operació tot i que, declarats fora d'ordenació, algun dia podrien desaparèixer. Hi ha equipaments turístics il·lògics, concessions del temps franquista, com el camp de golf, per a la construcció del qual s'arrabassà un gran mos de bosc. I, una altra cosa aberrant, una autopista que es dirigeix al cor d'un parc natural, una infraestructura en completa contradicció amb el caràcter d'eixe medi (i que, per cert, després de crear expectatives als conductors s'estrangula).

El Parc de l'Albufera té, doncs, herències de les quals desfer-se i pressions urbanitzadores que no s'han paralizat mai i van a continuar (una volta més pecarem d'ingenus en pensar que la declaració del Parc Natural ho arreglaria tot). Allò més curiós és que eixes pressions troben ressó en la

pròpia administració pública, teòricament encarregada de defensar la condició de zona humida i el caràcter públic del parc. Recentment, la Conselleria del Medi Ambient va presentar el Pla Rector d'Us i Gestió (PRUG) del Parc, un document que hauria de desenvolupar les mesures de protecció i recuperació i que s'ha convertit en un nou intent de reviscolar l'urbanicidi. En comptes de complir la seua funció, el PRUG planteja, entre altres greus i regressives qüestions (molt ben analitzades a les al·legacions d'Acció Ecologista-Agró), crear Àrees d'Actuació Preferent que serien el "coladero" per a instal·lacions esportives, hoteleres, aparcaments, etc., obrint la porta a l'elaboració d'uns Plans Especials que tindrien per objectiu crear bosses de usos urbans o sòl urbà no subjectes a protecció. En eixa línia, el PRUG, per exemple, classifica la zona del Parador Nacional i el camp de golf com a instal·lació esportiva. Amb ajudes així de l'administració autonòmica no ens ha d'estranyar l'intent fet públic fa unes setmanes (i retirat fins a que passen les municipals?) d'ampliar l'edifici del parador; ni ens han de sorprendre els periodics anuncis de promocions de milers d'adossats en la zona de Pinedo; ni podem oblidar la immediata construcció de la Zona d'Activitat Logístiques a La Punta, un àrea d'horta localitzada en el preparc que hauria d'haver restat intacta entre altres raons per la seua idoneïtat com a espai de transició al Parc Natural.

Els ajuntaments, en massa casos tampoc no estan per frenar les pressions urbanístiques. Amb l'administració autonòmica sovint comparteixen la ideologia desentrollista que identifica progrés i expansió quantitativa de la construcció o la cultura del consum per a la qual la felicitat està unilateralment lligada a bens immobles (cases, cotxes, aparells...), per bé que en els consistoris locals hi ha també el càlcul de a més llicències urbanístiques més ingressos municipals, una equació ben problemàtica.

El Col·legi d'Arquitectes va organitzar el 1974 una exposició anomenada "El Saler: datos para una decisión colectiva". La ciutadania s'hi informà, el debat es va fer i la decisió es va prendre: recuperar-lo en la seua condició natural, fer d'ell un equipament públic per als ciutadans i, també, per als altres organismes vius. Va ser una decisió de futur, presa pensant en les generacions que vindran: hui eixa decisió l'emmarcariem en la perspectiva de la sostenibilitat.

La recuperació integral del Saler potser costarà decennis, per això s'han de continuar donant passes concretes, com ara la supressió del camp de golf, una de les agressions més greus patides pel territori de la Devesa. I, per supost, és imprescindible redactar un PRUG completament distint del que ha proposat la Conselleria., un PRUG no pensat com a suport de pressions urbanitzadores sino com a rehabilitador del medi natural.

* Arquitecte-Urbanista

Fitxer baixat de <http://www.terracritica.org>